

készítenek az út sarából, csúfolják a játéktól félrehúzódó kis Jézust, mire ő az agyaggalambokat elevenekké változtatja és az agyaggalambok felzállanak az égbe. A gyermekevangéliumok írói is valószínűleg az ifjúság egyszerűbb lelkületéhez akarták közelebb hozni a Megváltó alakját. Az ismeretlen szerzők már akkor osztották az ifjúsági írók amaz örökérvényű tévedését, hogy a fiatalságnak az igénytelen szellemi táplálék is megteszi. Ezek az ősrégi szerzők népies magússá alacsonyítják le az isteni gyermeket, aki szinte fizikai gépieséggel, egészen külsőlegesen űzi a csodatevést, mint valami mesterséget. Magától értetődő, hogy az Egyház ezeket a népies iratokat az *apokrifek* közé utasította.

A gyermek Jézus, az ifjú Jézus, a titkos Jézus a gyermekeké, az ártatlanoké, az egészen tiszta szívűeké. Czeke Vilma mesefüzérének is ez az alap gondolata és mi úgy érezzük hogy ebben mélységes igazság rejlik. Czeke Vilma sem képes másképpen közelíteni a titkos évek misztériumához, mint a csodák némiképpen külsőséges halmozásával. Kis Jézusa az irgalom és a szeretet minden akadályokat legyőző mesebeli királyfia. Az Andersent követő műmesék kertjében él és üvegházi természet veszi körül. De ezt az üvegházi világot étellel telíti meg Czeke Vilma ösztönös anyai mesélő készsége. Ez a mesélő készség mintegy az anyai szeretet kifejezése az irodalom személyes kapcsolatok feletti régiójában. Czeke Vilma sok ezer gyermekének, olvasójának az isteni gyermeket akarja adni játszótársul. A könnyen lebegő gyermeki lélek talán eljut a magasba a varázslatos csodák aranyfonalán, amely súlyosabb lelkek terhétől elszakadna. Ez a költészetté magasztosuló anyai szeretet a *Jézus és a pupos gyermek* újra feldolgozott meséjében nyilatkozik meg a legmelegebben. Külön értéke a könyv-

nek, az *trott* «anyai» mesék nagy átlagának édeskés és mesterkelt stílusával szemben, nemesen egyszerű nyelve.

Komlós Aladár: Római kaland.

A Curiatius-szövetség hőstettei. Gedő Lipót rajzaival. (Athenaeum-kiadás.) Ifjúsági regénypályázat első díjával jutalmazva kerül elének ez a klasszikai diáktörténet. Igen jó gondolatból támadt: a mai gyereket az autó- és futbalszakértelem területéről valóban nem árt néha az emberiség multjának magasabb ihletésű tájaira ragadni, az örök diáklelket messzetűnt életviszonyok közt is meglepő hasonlóságú jegyeiben feltárni. Komlósban erre meg is van a rátermettség, lépten-nyomon érezni, hogy az ókor ismeretében is, a diákinspirációk világában is nem mindennapi az ott-honossága. Kigyúlt képzelmű és gyermeki erején felül vállalkozó három Fundi-beli nebulója, Marius, Claudius meg Cepio, kalandos Rómajárása során sok kedves, egyénileg árnyalt vonással lopja be magát érdeklődésünkbe és szeretetünkbe. Homályos hőskultusz hajtja őket a már-már komolyan veszedelmesre forduló mozzanatokba, melyekből a bőrüket végül is épségben hazaviszik, de eszményeik és illúzióik pusztulása árán. Lehet, hogy a szerző a káprázatkergetés ily józan kritikájának üdvös nevelőhatást tulajdonít, — mi ebben vele hajszálig egyetérteni nem bírunk. A regény egész felfogásában a fanyar kiábrándultság, a túlságosan közletről szemlélt nagyság ideálfoszlato fonákja jut döntő hangsúlyhoz, a mesének csekély az érzelmi sugallóereje, légkörének a lenyűgöző igézete, s még előadásának sincs valódi melegséget árasztó hangzasmágiája.

Annál kétségtelenebbnek tartjuk a regénynek egy másik pedagógiai nagy értékét: a játszva tanítás meglepő, fortélyos és mégis magától adódónak érző készségét. Amit a közép-

iskola római «állami- és magánrégiségek» címe alatt oly nehezen töltöget az iskolapadok süvölvényeinek fejébe, az e könyv lapjain minden erőszakoltság nélkül megéled, a cselekvény természetes velejárójaként kerül a maga helyére s ott azután valódi plasztikával vet mintegy árnyékot. E tekintetben ez a *Római kaland* a klasszikai oktató törekvésnek jó szolgálatot tehet: benne a vezetőfonál megbízható kézből gomolyodik tova, anélkül, hogy a bejárt területet gyanutkeltő szándékos-sággal túlzottan behálózná.

A jó kiállítású és nyomású könyvet Gedő Lipót hét rajza díszíti. Könnyű kéz munkája valamennyi, van bennük kellem és lelemény, de legalább ugyanoly mértékű hajlam is a torzításra. Ami az íróban csak fölény és illúziótlanság, azt a rajzoló már jobbára nyílt karikatúrába írja át. *Rédey Tivadar.*

Kozma Miklós: Mackensens ungarische Husaren (Verlag für Kulturpolitik, Wien, Berlin.)

A magyar háborús könyvek sorában méltón feltűnést keltett az *Egy csapattiszt naplója*, Kozma Miklós két év előtt megjelent munkája, melyet annak idején mi is méltattunk. A talpraesett könyvre, igen szép magyar sikere után most ismét visszatérünk, mert *Mackensen magyar huszárai* címen *Mirza von Schücking* fordításában német nyelven indult meg szélesebb körű útjára. A német kiadás azért is érdekes, mert ma mindenütt az ilyen egészséges történet-szemléletnek, tettekrekiszűrt és bizakodó történet-szemléletnek van kelete. A könyv már azért is méltó a nagy kultúrnyelveken való terjesztésre, mert írója őszintén és minden népet érdeklőn mutatja meg benne saját fajtáját. A fordító nehéz, de eredményes munkát végzett. A könyv kiállítása mintaszerű.

A Debreceni Szemle párizsi különszáma.

Hankiss János kitűnő tudományos folyóirata, a *Debreceni Szemle* egyik utolsó száma teljes terjedelmét a párizsi magyarok kultúrmunkájának szenteli. Hankiss János bevezetőjében méltatja a magyar tudományos élet «párizsi őrhelyét», majd átadja a szót Müller Lipótnak, az ottani Tanulmányi Központ kiváló vezetőjének, aki *A magyar kultúra párizsi intézete* címen terjedelmes tanulmányban számol be a munkaeredményekről. Helyet foglal még a számban Tóth Béla értékes tanulmánya a «nemzetiségi kérdés francia elgondolásáról» és több kisebb tanulmány, elmfuttatás.

The Magyar Muse. (*An anthology of Hungarian poetry 1400—1932.*) A fordításokban nem szabad mindig azt keresni, ami hiányzik belőlük. Kétségtelen, hogy soha fordítás az eredetit teljes tartalmi és formai hűséggel vissza nem adja. A szépségnek, a zenének, a sajátos finomságoknak egy része veszendőbe megy, elsikkad az átültetésnél. A versben a nyelv sokszor determinálja a gondolatot s a nyelveknek ellentétes jellege, természete, más ideológiája szokszor éppen a költemény lényegének hű transzponálását teszi lehetetlenné. Olykor viszont meglepő találkozások vannak. A fordítás nagyon sok szépséget át is tud menteni és ha kellő műgonddal készül, legalább is megközelíti az eredetit. Olvastam már olyan műfordítást is, amely a legszigorúbb kritikával mérve is szebb volt az eredetnél, pedig nem lehet mondani, hogy meghamisította volna azt.

Arra mindenesetre igen jók a fordítások, hogy egy idegen költőről és alkotásairól fogalmat adjanak az olvasók széles rétegeinek, akikben él a vágy más kultúrák nagy szellemei-